

Predmet: Lovas (Ljuban Devetak i dr.)

Broj predmeta: K-Po2 22/10

Glavni pretres 10.06.2011.

Izveštaj: Nataša Kandić i Marina Kljaić, punomoćnice oštećenih

Ispitivanje svedoka Veroljuba Miletića

Svedok je kao pripadnik TO Valjevo došao u Lovas 17.10.1991. po komandi optuženog Darka Perića. Po dolasku u Lovas, raspoređeni su u školu na drugi sprat. Komandir njegovog voda bio je Živan Stojković, nadređeni Stojkoviću je bio Vlajković a Vlajkoviću Darko Perić. U školi su neposredno po dolasku imali zbor kada im je Darko Perić rekao da su došli da idu u pretres vinograda. Vojnici su se pobunili jer su došli u Čakovce samo da obezbeđuju selo. Nakon toga je Darko Perić otišao na sastanak sa starešinama i ponovo ih postrojio uveče oko 20:00 časova. Rekao im je da će se odrediti 10 vojnika koji će da idu da čuvaju zarobljenike. Vojska se opet bunila, jer su čuli da postoji mogućnost da se prilikom pretresa vinograda naide na minsko polje. Komandiri vodova nisu hteli da biraju vojnike koji će čuvati zarobljenike pa je to učinio Darko Perić. Ujutru su opet postrojeni i Darko im je rekao da kreću prema ekonomiji. Sa njim je bio krupan proćelav čovek. Komandiri i oficiri nisu izdavali nikakve naredbe, rekli su da ne prihvataju da time komanduju. Ipak su krenuli prema ekonomiji, jer im je Darko pretio vojnim sudom. Darko Perić im je rekao da će im komandovati taj proćelavi čovek – dobrovoljac. Na putu prema ekonomiji saznali su da je taj dobrovoljac iz odreda *Dušan Silni*. Pred Zadrugom su bili dobrovoljci i oni su iz Zadruge izvodili civile i formirali kolonu koju je predvodio taj krupni čovek iz *Dušana Silnog*. Nisu ni znali kuda idu, jer im je rečeno da idu u pretres vinograda. U koloni je bilo 30-40 vojnika, 30-35 dobrovoljaca i oko 40 zarobljenika. Zarobljenici su bili u sredini a vojnici i dobrovoljci oko njih. Kolona je izašla iz sela i došla do neke deteline, a dobrovoljci su rasporedili civile koji su ušli u detelinu. Civili su se kretali po detelini frontalno i tada je eksplodirala mina. Posle eksplozije vojnici su se razbili po grupama i tako se vratili do škole. Niko im od njihovih komandira nije ništa rekao jer su svi bili izgubljeni.

Pitanja branilaca

Optuženog Radovana Vlajkovića video je u koloni koja je krenula ispred ekonomije, bio je sa njima na začelju, nije izdavao nikakva naređenja jer je svu komandu preuzeo taj ćelavi dobrovoljac. Rečeno im je da postoji mogućnost da su vinogradi minirani a za detelinu im niko nije ništa rekao. Prilikom polaska sa civilima iz objekta ekonomije, krenulo je 7-8 lica u maskirnim uniformama, koje su izgledale kao prskane. Misli da su to takođe bili dobrovoljci. Starešine njegove jedinice su odbile naređenje Darka Perića uveče oko 20:00 časova kada je tražio da odrede 10 ljudi koji treba da čuvaju zarobljenike. Optuženi Radoslav Josipović nije izdavao nikakve komande.

Pitanja zamenika tužioca

Nakon eksplozije mine bilo je pucnjave, ali niko od njih nije pucao, jer su ispred njih bili dobrovoljci. Sutradan su došli autobusi i oni su iz Lovasa vraćeni u Valjevo.

Pitanja optuženih

Sa optuženim Darkom Perićem posvađao se na zboru, jer nije hteo da izvrši njegovo naređenje. Optuženi Radovan Vlajković i Radisav Josipović su odbili naređenje optuženog Darka Perića, a komandu je odbio i Živan Stojković.

Suočenje svedoka sa optuženim Darkom Perićem

Vrši se suočenje svedoka sa optuženim Darkom Perićem na okolnost da li su optuženi Radovan Vlajković i Radisav Josipović dobili naređenje optuženog, obzirom da optuženi tvrdi da nikakvog odbijanja njegovog naređenja nije bilo. Svedok ostaje pri tvrdnji da je čuo od vojnika da su Radovan Vlajković i Radisav Josipović odbili naređenje.

Suočenje svedoka sa optuženim Jovanom Dimitrijevićem

Vrši se suočavanje svedoka sa optuženim obzirom da je optuženi tvrdio da je akcijom odvođenja civila na minsko polje komandovala vojska, a da svedok tvrdi da je akcijom komandovao dobrovoljac iz odreda *Dušan Silni*. Svako ostaje pri svojim navodima.

Pitanja punomoćnika oštećenih

Prilikom dolaska u Lovas ispred škole videli su desetak dobrovoljaca i rekli svojim starešinama da neće sa njima.

Ispitivanje svedoka Branislava Isajlovskog

U Lovas je došao kao pripadnik TO Valjevo, komandir mu je bio Živan Stojković. Po dolasku u Lovas bili su stacionirani u školi. Sutradan, ispred škole ih je postrojio optuženi Darko Perić i poveo ih je do Zadruga. Odatle su otišli u neku detelinu gde je došlo do eksplozije, čuli su i pucnjavu, a posle su se vratili u školu.

Pitanja branilaca

Prilikom postrojavanja pred školom rečeno im je da idu u akciju čišćenja vinograda. Iz Zadruga su izvedeni civili, njih su postrojavali neki pripadnici para-vojne formacije za koju se pričalo da se zove *Dušan Silni*. Nisu znali ni gde ni zašto tačno idu. Nije čuo da optuženi Vlajković ili Josipović izdaju bilo kakve komande. Ubrzo po dolasku do deteline čuli su detonaciju i svi su zalegli, nisu znali šta se u tom momentu dešava. Prilikom kretanja kolone prema detelini, pored pripadnika TO Valjevo koji su svi bili jednoobrazno obučeni, video je i ljude u SMB uniformama i neke u maskirnim, kao prskanim uniformama, koji nisu pripadali njegovoj jedinici. Naređenja je svima izdavao neki krupan proćelav čovek. On je komandovao kretanjem kolone i naredio je ulazak u detelinu. Nije video momenat eksplozije mine jer se nalazio na začelju. Nije pucao, niti je video da neko od pripadnika njegove jedinice puca. Po povratku u školu niko im nije vršio kontrolu oružja.

Pitanja optuženih

Za vreme boravka u Lovasu nije primetio da bilo ko od vojnika TO Valjevo maltretira civile.

Pitanja zamenika tužioca

Kada su civili izašli iz Zadruga, naredbu da se krene zajedno sa njima izdao je krupan proćelav čovek, pripadnik paravojne formacije. Optuženog Darka Perića nije video u toj koloni. Znali su da su možda vinogradi minirani, a da je detelina minsko polje nisu imali saznanja. Ujutru pre polaska u Zadrugu, optuženi Darko Perić im je saopštio da idu u čišćenje vinograda koji su

možda minirani. Posle detonacije, Stojković je postrojio njihovo odeljenje i oni su se vratili. Niko mu nije objasnio zašto kolonu vodi i izdaje naređenja neki pripadnik paravojne formacije. Ne ume da objasni zašto su išli u koloni kada im niko od komandira nije izdavao nikakva naređenja.

Pitanja predsednika veća

Ne zna da li je neko iz deteline vadio mine niti da li je neko bio na tom polju ranije, nikoga nije pitao šta se tamo desilo jer ga to nije zanimalo.

Pitanja punomoćnika oštećenih

Po dolasku u Lovas sedeli su, pili i spavali. Na minskom polju nije video da se jedan Hrvat bacio na minu, tako je kasnije čuo.

Ispitivanje svedoka Zorana Milića

Pitanja branilaca

Svedok je bio je vezista pri TO Valjevo u protivdiverzantskoj četi kojom je komandovao optuženi Vlajković. To večer među vojskom se osećala neka tenzija, pričalo se o nekom odbijanju naređenja. Ujutru je sa ostalima u koloni otišao do Zadruga. Iz Zadruga su izvedeni civili, a pred Zadrugom je video puno naoružanih ljudi u raznim uniformama koji nisu pripadali njegovoj četi, pričalo se da su dobrovoljci. Civile su izvodili dobrovoljci i formirana je kolona tako što su dobrovoljci bili na početku, zatim su išli civili i vojska na začelju. Tek pred Zadrugom su saznali da sa njima u akciju idu i civili, a za minsko polje nije znao. Sve vreme bio je prisutan i optuženi Radovan Vlajković, ali on nije izdavao nikakva naređenja, ponašao se kao običan vojnik. Prethodno večer nešto se šušalo da je Radovan odbio komandu, ali je ipak bio iznenađen kada ga je video u koloni sa ostalima. Kolonom je komandovao krupan čovek, dobrovoljac. Kada je kolona došla do livade, komandovao je da se uđe u livadu, ali su tada civili išli napred a svi ostali za njima. Takođe je komandovao da se ne prilazi blizu civilima. Pripadnici svedokove jedinice ostali su na putu, dok su civili ušli u livadu a za njima i neki dobrovoljci. Jedan civil je viknuo *evo mine*, i onda je video kako se na nju baca. Nakon eksplozije bilo je pucnjave, ali pripadnici njegove jedinice nisu pucali. Video je ranjene ljude, možda dvojicu vojnika i mnogo više civila.

Pitanja optuženih

Njima je komandovao, kako je kasnije čuo, neki dobrovoljac iz Pančeva koji je tada nosio SMB uniformu.

Prilikom kretanja kolone ka minskom polju, jedan dobrovoljac je ušao u dvorište neke kuće, bacio bombu na nju i nakon toga ubio civila iz kolone. Dok se nalazio kod minskog polja video je da je vršena demontaža mina, a vršili su je nepovređeni civili.

Pitanja zamenika tužioca

Po dolasku u Lovas otišao je u prostorije Zadruga da napuni baterije koje je kao radio-vezista koristio. Tamo je video dobrovoljce koji su maltretirali civile. Video je kako jedan dobrovoljac ubada civila nožem. Civil je sutradan, prilikom odlaska na minsko polje, ubijen. To večer postrojio ih je optuženi Perić Darko. Sa njim je bio čovek koji je kasnije komandovao tom akcijom, dok su Vlajković i Josipović bili u stroju. Taj čovek je već pred školom preuzeo komandu. Odveo ih je do Zadruga, a nakon izlaska zarobljenika naredio je da se sa njima krene. On mu je nakon događaja na minskom polju naredio da radio-vezom pozove u Lovas da se pošalju

kamioni. Tada je izdata komanda da civili koji nisu povređeni pomognu ranjenima da se smeste u kamione. Poginuli su ostavljeni na livadi.

Fond za humanitarno pravo